

УДК 342.951: 351.74

ЄЩУК О.М., кандидат юридичних наук, доцент
кафедри адміністративного і господарського права
Херсонського державного університету

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ОХОРОНА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Анотація. Статтю присвячено аналізу положень адміністративно-правової охорони в сучасному інформаційному суспільстві. Це система впорядкованої адміністративно-правовими нормами діяльності публічної адміністрації, яка направлена на попередження правопорушень та відновлення порушеного права в сучасній інтернет-мережі, що здійснюється засобами адміністративного права з можливістю застосування заходів адміністративного примусу та притягнення винних до адміністративної відповідальності.

Ключові слова: адміністративно-правова охорона, Інтернет, публічна адміністрація, суспільні відносини, інформація.

Аннотація. Стаття посвячена аналізу положень адміністративно-правової охорони в сучасному інформаційному суспільстві. Це система упорядкованих адміністративно-правовими нормами дій публічної адміністрації, яка направлена на попередження правопорушень і відновлення порушеного права в сучасній інтернет-мережі, що здійснюється засобами адміністративного права з можливістю застосування заходів адміністративного примусу та притягнення винних до адміністративної відповідальності.

Ключевые слова: административно-правовая охрана, Интернет, публичная администрация, социальные отношения, информация.

Summary. This article analyzes the provisions of the administrative and legal protection in today's information society. This orderly system of administrative law public administration, which is aimed at preventing crime and remedy in today's Internet network, implemented by means of administrative law with the opportunity to use measures of administrative coercion and bring the perpetrators to administrative responsibility.

Keywords: administrative protection, Internet, public administration, public relations, information.

Всесвітня глобальна мережа Інтернет уже стала невід'ємною частиною нашого життя. Сьогодні наша держава перебуває в такій ситуації, коли на наших очах відбувається всебічне та активне проникнення глобальної мережі в усі сфери життя: інтернет-торгівля, знайомства, спілкування між людьми, коментарі політиків з приводу ситуації в суспільстві тощо. Житель планети ХХІ століття вже є частиною інформаційного суспільства сучасності, учасником суспільних відносин у мережі Інтернет (так званих віртуальних), і як будь-які важливі відносини, цей вид соціальних відносин також потребує правової, зокрема й адміністративно-правової охорони.

Нині наша держава прагне інтеграції до престижної міжнародної організації – Європейського Союзу, а також стати демократичною та правовою державою. Настав час, коли треба шукати альтернативних шляхів покращення життя в українському суспільстві, і для цього слід рухатися шляхом реального забезпечення проголошених у Конституції України прав та свобод людини і громадянина, а також долати труднощі щодо вирішення численних державно-правових проблем. Такі акценти спонукають вітчизняну юридичну науку шукати шляхи покращення адміністративно-правової

охорони відповідно до реалій сьогодення та життя в сучасному інформаційному суспільстві.

Хотілося б зазначити, що наша країна, як і більшість країн світу, поступово крок за кроком іде до Постіндустріального світу, в якому більш важливе місце надано інформації, аніж капіталу [1, с. 16]

Деякі проблеми адміністративно-правової охорони в інформаційному суспільстві розглядали О. Баранов, В. Брижко, Т. Галіч, А. Галуцько, В. Горобцова, Л. Городенко, М. Іншин, Г. Красноступ, Ю. Пічугіна, Р. Саунін, О. Смоляк та ін. Слід відзначити, що вони у своїх творах зробили значний внесок у дослідження правового регулювання організації діяльності інтернет-середовища, інформаційного суспільства. Проте аналізованої нами проблематики, що піднімається в цій науковій статті, вони торкалися побічно, досліджуючи інші більш суміжні проблеми. Саме тому окреслена тематика є досить цікавою та потребує подальшого дослідження.

Мета статті полягає в тому щоб на основі думок з цієї проблематики вчених юристів і чинного законодавства проаналізувати положення адміністративно-правової охорони в інформаційному суспільстві.

На початку викладення основних положень цієї наукової праці слід відзначити, що адміністративно-правова охорона є більш широким поняттям і включає в себе категорію адміністративно-правового захисту [2, с. 53].

Розвиток сучасних інформаційних технологій призвів до того, що на людську спільноту навалюються неперервні потоки інформації, які неможливо обробити без допомоги сучасної комп'ютерної техніки, адже ми живемо в інформаційному суспільстві [3, с. 253]. На нашу думку, ті соціальні відносини, які складаються у зв'язку з цими процесами, потребують ефективної адміністративно-правової охорони з боку різноманітних суб'єктів публічної адміністрації.

Переважає більшість учених звертає увагу на недопущення ототожнення понять «охорона» і «захист» і вважає, що «охорона» в юридичному розумінні означає позитивний стан норм права, направлений на недопущення порушення суб'єктивних прав і законних інтересів осіб, вона відображає статику правовідносин. У свою чергу «захист» характеризується динамікою через реалізацію засобів і форм, що передбачені законодавством для відновлення правового становища потерпілого, притягнення винного до юридичної відповідальності та застосовуються тоді, коли суб'єктивне право вже порушено [4, с. 192-198].

Дивлячись через призму нашого наукового дослідження на теорію права, з'ясуємо, що основними напрямками впливу права на суспільні відносини, які виникають у сфері адміністративно-правової охорони, з метою їх упорядкування є втілення в життя спеціально-юридичних функцій: регулятивної та охоронної, де регулятивна функція – це функція упорядкування суспільних відносин у зазначеній сфері визначення лінії поведінки людей, наділення їх певними правами та обов'язками; а охоронна – функція встановлення та гарантування державою заходів юридичного захисту та юридичної відповідальності, яка має на меті витіснення шкідливих для суспільства відносин та охорону позитивних [5, с. 226].

Охоронна функція виражається в такому: 1) визначення заборон на вчинення протиправних діянь; 2) встановлення юридичних санкцій за вчинення таких діянь (адміністративна відповідальність, що передбачена КУпАП); 3) безпосереднє застосування юридичних санкцій до особи, яка вчинила правопорушення. Охоронний вплив права (зокрема в інформаційному суспільстві) здійснюється за допомогою

спеціальних охоронних норм, а також регулятивних норм, спрямованих на охорону суб'єктивних прав [5, с. 227].

Термін *охорона* В. Галуцько розуміє, з одного боку, як безпосередній правовий захист соціальних інтересів громадян соціальних груп усього суспільства, а з іншого – як стимулювання таких соціальних дій, наслідком чого було б зміцнення наявних суспільних відносин і нейтралізація тих соціальних тенденцій, що загрожують їм. Виходячи з цього слід вважати, що відносини адміністративно-правової охорони права власності обслуговують адміністративне право в цілому. Тут виникають вольові відносини, що позначають взаємозв'язок прав і обов'язків суб'єктів і об'єктів, які беруть у них участь, оскільки цей зв'язок пов'язаний нормами адміністративного права. У них сформовано визначену правосуб'єктність, юридично виражено сукупність соціальних властивостей учасників правовідносин охорони. У загальному вигляді це можна сформулювати як право невіддільних фізичних і юридичних осіб перебувати під публічною охороною публічної адміністрації та обов'язок суб'єктів публічної адміністрації забезпечити таку охорону. Звідси витікає особлива специфічна форма адміністративно-правових відносин у сфері охорони прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб. Прийнято вважати, що основною особливістю цих відносин є їх права нерівність, оскільки суб'єкт публічної адміністрації має пріоритет своєї волі над волею всіх інших об'єктів. Соціальні відносини «влада – підпорядкування» в охоронній сфері набувають вигляду державних відносин, які трансформуються в юридичну форму адміністративного права. У ній суб'єкт публічної адміністрації виступає як юридично владний щодо об'єктів управління [6].

Розвиток суспільних відносин у мережі Інтернет відбувається надзвичайно стрімко, спілкування в віртуальному світі здійснюється досить динамічно (у рамках відомих соціальних мереж, чатів, конференцій тощо). Саме тому ми погоджуємося з А. Галуцьком, що саме зараз виникає питання, в якому випадку держава через норми права має втручатись у сферу безмежної свободи Інтернету. Незважаючи на аналіз численних публікацій у цій сфері, лаконічної відповіді в юридичній літературі ми так і не знайшли [7, с. 127].

Спочатку встановлюються державою норми цивільного права, щоб на їх основі фізичні та юридичні особи могли на основі диспозитивного методу самостійно чи через суд вирішити свої суперечки, відновлювати порушені права. Якщо цього стає недостатньо, кількість порушень прав осіб зростає, незважаючи на цивільно-правове регулювання, держава має переходити до публічного регулювання цих відносин передусім на основі норм адміністративного права, а коли порушенням стає притаманна значна небезпека – переходити до кримінально-правового захисту [7, с. 128].

Отже, адміністративно-правова охорона в інформаційному суспільстві – це система впорядкованої адміністративно-правовими нормами діяльності публічної адміністрації, направлена на попередження правопорушень і відновлення порушеного права в сучасній інтернет-мережі, що здійснюється засобами адміністративного права з можливістю застосування заходів адміністративного примусу та притягнення винних до адміністративної відповідальності.

Використана література

1. Бачу А.А., Ігнат'єв В.А. Он-лайн революція як відсутність правового поля інтелектуальної власності : матеріали ІХ Всеукраїнської наукової конференції студентів і молодих вчених [“Молодь: освіта, наука, духовність”]. – Ч. 3. – К.: Університет «Україна», 2012. – С. 15-17.

2. Єщук О.М. Адміністративно-правова охорона і адміністративно-правовий захист: ціле і частка / О.М. Єщук // Закон і життя. – (Міжнародний науково-практичний правовий журнал, місто Кишинів (Молдавія)) – 2013. – жовтень – С. 49-53.

3. Смоляк О.Є. Інтернет як важливий механізм реалізації права громадян на доступ до публічної інформації / О.Є. Смоляк // Митна справа. – 2011. – № 3 (75). – С. 56-62.

4. Галуцько В.В. Адміністративно-правова охорона та захист права власності / В.В. Галуцько // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2007. – № 38. – С. 192-198.

5. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник / О.Ф. Скакун ; [пер. з рос.]. – Харків : Консул, 2001. – 656 с.

6. Адміністративне право України : навчальний посібник : у 4-х т. : за заг. ред. В.В. Галуцька. – [2-е вид., допов. і перероб.]. – Херсон : ХМТ, 2011. – Т. 1 : Загальне адміністративне право. – 334 с.

7. Галуцько А.В. Соціальні Інтернет-мережі як об’єкт адміністративно-правового регулювання / А.В. Галуцько // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО – 2013. – Вип. 22. – Ч. I. – Т. 2. – С. 146-149.

~~~~~ * * * ~~~~~